

УДК 378:004

Кінешева А.Ю.

Південноукраїнський педагогічний університет ім. К.Д. Ушинського,  
Одеса, Україна**ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК СКЛАДОВА ФУНКЦІОНАЛЬНО-  
ЗМІСТОВНОЇ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ПРОГНОСТИЧНОЇ  
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

DOI: 10.14308/ite000546

*Розглянуто структуру та зміст моделі формування прогностичної компетентності майбутніх магістрів початкової освіти засобами інформаційних технологій. Висвітлено мету, основні методологічні підходи та принципи до організації цього процесу.*

*Ефективність представленої моделі забезпечується системою педагогічних умов, а саме: мотиваційно-формуванням ціннісного ставлення до майбутньої прогностичної діяльності; детермінації розуміння існуючої залежності між рівнем прогностичної компетентності і рівнем загальної професійної компетентності майбутніх магістрів початкової освіти через впровадження спецкурсу «Прогностична діяльність в системі менеджменту початкової освіти»; створенням інноваційної інформаційно-комунікаційного освітнього середовища; інтеграцією спецкурсу «Прогностична діяльність в системі менеджменту початкової освіти», виробничої, переддипломної практик. Реалізацію зазначених педагогічних умов планується здійснювати завдяки спеціально створеному інформаційно-освітньому середовищу, яке представлено інноваційними формами, методами і засобами, між собою взаємопов'язаними.*

*Визначено такі структурні компоненти (мотиваційно-ціннісний, змістовний, технологічний і особистісний), критерії (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, операційно-діяльнісний, рефлексивний), показники та рівні (просунутий, достатній і базовий) сформованості прогностичної компетентності майбутніх магістрів початкової освіти. Освітній процес, побудований на основі даної моделі, дозволяє досягти бажаного результату: сформувати у майбутніх магістрів початкової освіти прогностичну компетентність.*

**Ключові слова:** модель, педагогічні умови, прогностична компетентність, магістри початкової освіти, інформаційні технології.

**Постановка проблеми.** Відповідно до Законів «Про освіту», «Про вищу освіту», Національної доктрини розвитку освіти України в XXI столітті одним із пріоритетних завдань вищих педагогічних навчальних закладів є підготовка висококваліфікованих, конкурентоспроможних, компетентних педагогів, здатних здійснювати професійну діяльність на основі постійного прогнозування.

Національною програмою «Освіта. Україна XXI сторіччя» передбачено забезпечення розвитку освіти на основі нових прогресивних концепцій, запровадження у навчально-виховний процес новітніх педагогічних технологій та науково-методичних досягнень, створення нової системи інформаційного забезпечення освіти, входження України у трансконтинентальну систему комп'ютерної інформації [14].

Саме інформаційно-комунікаційні технології сприяють формуванню важливих складових прогностичної компетентності та досягнення стратегічних цілей підвищення ефективності всіх видів освітньої діяльності і як наслідок підвищення якості підготовки фахівців з новим типом мислення, відповідно до вимог сучасного інформаційного суспільства.

Наразі постала необхідність пошуку нових моделей формування прогностичної компетентності майбутніх магістрів початкової освіти засобами інформаційних технологій.

Формування прогностичної компетентності майбутніх магістрів початкової освіти розглянуто як процес оволодіння стійкими, інтегрованими знаннями з педагогічного прогнозування та здатністю застосовувати їх у професійно-педагогічній діяльності.

Реалізувати даний процес пропонується за допомогою впровадження педагогічної моделі. В основі створення і функціонування інноваційної моделі дослідження об'єктів лежить метод моделювання, який широко застосовується як у проектуванні будь-якої суспільної діяльності, так і в педагогіці.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Проблемам процесу моделювання присвячені праці О. Дахіна, С. Дмитрієва, І. Матросової, А. Штоффа та ін. Проблемою підготовки майбутніх магістрів початкової освіти займаються такі вітчизняні науковці як Л. Коваль, А. Крамаренко, Л. Попова, О. Малицька, Т. Стручаєва, Н. Пачина та ін.

Моделювання підготовки спеціалістів засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій висвітлено в багатьох працях науковців серед яких В. Безпалько, В. Биков, В. Глушков, Р. Гуревич, Р. Гурін, М. Жалдак, О. Єршов, О. Мороз, С. Сисоєва, О. Смірнова, В. Сластьонін, О. Полат, І. Роберт, О. Тихомиров, Н. Тализіна й інші відомі вчені.

У психолого-педагогічних дослідженнях проблема моделювання підготовки майбутніх педагогів до прогностичної діяльності різнобічно висвітлена у дослідженнях В. Демідової, О. Кабанської, Н. Осіпової, А. Присяжної, Л. Регущ, М. Севастюк, А. Хубієвої, Т. Шеховцової та ін.

Однак зміст, сутність, структура, принципи, фактори та педагогічні умови формування прогностичної компетентності майбутніх магістрів початкової освіти засобами інформаційних технологій вивчено недостатньо.

**Постановка завдання.** Метою статті є обґрунтування розробленої моделі формування прогностичної компетентності майбутніх магістрів початкової освіти засобами інформаційних технологій.

**Виклад основного матеріалу.** Ученими достатньо уваги приділено опису такої категорії, як педагогічна модель. Зокрема, С. Горобець модель трактує «як мисленнєвий представлений аналог, що відтворює досліджуваний об'єкт і здатний змінити його так, що з'являється можливість отримати нову інформацію про нього. Вона є робочим інструментом, що дає можливість дослідникові чітко побачити внутрішню структуру досліджуваного об'єкта або процесу, систему факторів, що впливають на неї, ресурсне забезпечення розвитку» [9].

Як зазначає С. Вітвицька, педагогічна модель завжди виступає як аналогія і є проміжною ланкою між висунутими теоретичними положеннями та їх перевіркою у реальному педагогічному процесі [6, с. 34].

На думку Е. Бережнкової, без побудови теоретичної «моделі-уявлення» взагалі неможливо провести будь-яке наукове дослідження на належному науково-теоретичному рівні [2, с. 69].

Ю. Кушнер характеризує процес створення моделі як трудомісткий, оскільки у розробці моделі дослідник проходить декілька етапів:

1. Ретельне вивчення досвіду, пов'язаного з явищем, що цікавить дослідника, аналіз та узагальнення цього досвіду та створення гіпотези, що лежить в основі майбутньої моделі.

2. Складання програми дослідження, організація практичної діяльності відповідно до розробленої програми, внесення до неї коректив, підказаних практикою, уточнення первісної гіпотези дослідження узятій в основі моделі.

3. Створення остаточного варіанту моделі, якщо на другому етапі дослідник пропонує різні варіанти конструюваного явища, то на етапі він основі цих варіантів створює остаточний зразок того процесу або проекту, який збирається втілити [12, с. 51].

Загалом, функції моделі полягають в наданні допомоги досліднику в розумінні суті, поясненні досліджуваного процесу, визначенні результатів функціонування і розвитку системи, ілюстрації описуваного процесу, можливості його проектування, оцінки, визначення механізмів управління [8, с. 45].

Моделі дають змогу презентувати педагогічний процес як цілісну систему – від постановки мети до отримання кінцевого результату [3, с. 18].

Таким чином, аналіз наукових джерел з даної проблематики зумовив можливість визначити модель формування прогностичної компетентності майбутніх магістрів початкової освіти як науково-обґрунтовану, комплексну та логічно послідовну систему відповідних складових, яка містить наукове обґрунтування теоретичних підходів й принципів організації навчально-пізнавальної діяльності студентів, має конкретну мету, завдання, зміст та методіку організації процесу формування прогностичної діяльності майбутніх магістрів початкової освіти.

Між суб'єктами педагогічного процесу, що відбувається в межах розробленої моделі (рис. 1), існує прямий і зворотний зв'язки, за допомогою якого здійснюється управління навчальною діяльністю студентів та її коригування з метою досягнення бажаного результату. Ефективність функціонування моделі залежить як від функціонування кожного окремого елемента, так і від їх взаємодії.

О. Васюк підкреслює, що «мета розв'язується через методологічні підходи, які реалізуються через принципи і педагогічні умови, а ті, в свою чергу, – через методи, форми, зміст, технології і підпорядковуються поетапній роботі; результат порівнюється із метою» [5, с. 18].

**На організаційному етапі** дослідження визначено мету та окреслено методологічні підходи й принципи формування прогностично компетентних майбутніх магістрів початкової освіти.

Методологічні підходи можна визначити як «принципову методологічну орієнтацію дослідження, як точку зору, з якої розглядається об'єкт вивчення (спосіб визначення об'єкта), як поняття або принцип, керований загальною стратегією дослідження» [17, с. 42].

Принципи у педагогічній літературі тлумачаться як основоположні ідеї, система головних вимог до діяльності, поведінки; вихідні керівні положення, філософськи і психологічно обґрунтовані і перевірені практикою [13, с. 111].

Методологічними підходами до організації процесу формування прогностичної компетентності майбутніх магістрів початкової освіти визначено гуманістичний, аксіологічний, системний, діяльнісний підходи, які знаходять своє відображення у наступних принципах: особистісно-орієнтованого навчання, контекстного навчання, випереджувачого навчання, інноваційного навчання на засадах ІКТ.

– *гуманістичний підхід* передбачає вільний розвиток особистості в процесі навчання, тому для реалізації цього підходу необхідно створити умови, при яких майбутні магістри початкової освіти зможуть розвиватися як особистості і вчитися.

– *аксіологічний підхід* передбачає формування ціннісних орієнтацій, настанов та мотивів прогностичної діяльності майбутніх магістрів початкової освіти. розвинена аксіологічна спрямованість передбачає усвідомлення студентом мотивів педагогічного прогнозування, усвідомлене визначення її мети, вибір форм, методів та відповідного інструментарію і, зокрема, використання нових інформаційних технологій. Аксіологічна (ціннісно-мотиваційна) складова сприяє прийняттю студентом тих чи інших рішень, в яких вона реалізується на рівні особистісної Я-концепції. вона відіграє роль своєрідного саморегулятора діяльності студентів, визначає їх професійні інтереси та особистісні настанови, впливає на формування професійно-особистісних рис, особливо значущих для ефективного здійснення прогностично-педагогічної діяльності.

– *системний підхід* надає змогу визначити систему діяльності, спрямовану на оволодіння майбутніми магістрами початкової освіти прогностичними компетенціями, що передбачає єдність змісту, форм, методів та умов формування прогностичної компетентності майбутніх магістрів початкової освіти у процесі фахової підготовки

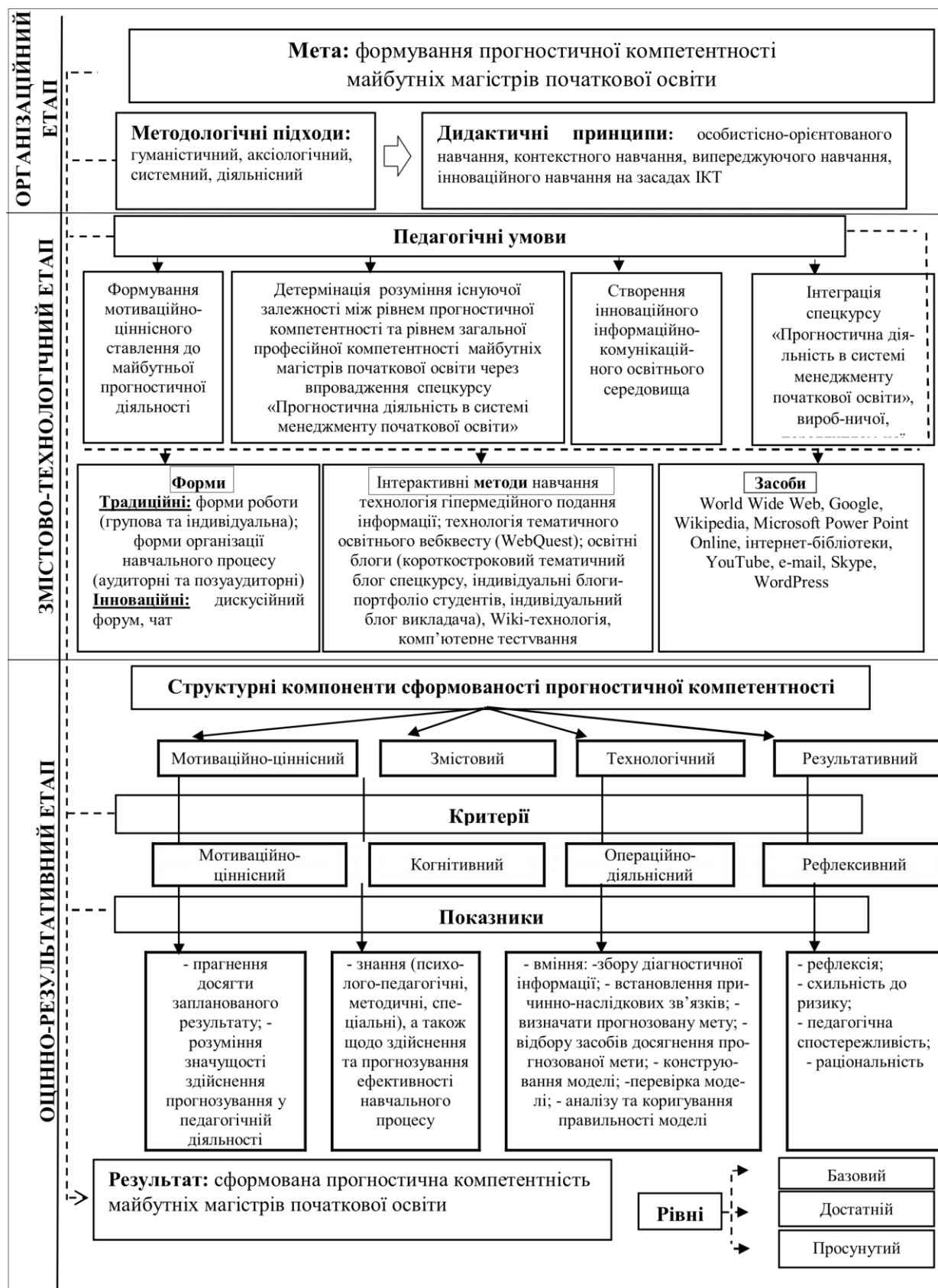


Рис. 1. Модель формування прогностичної компетентності майбутніх магістрів початкової освіти засобами інформаційних технологій.

– діяльнісний підхід вимагає визначати процес формування прогностичної компетентності майбутніх магістрів початкової освіти як повний цикл діяльності, що

складається з сукупності взаємопов'язаних елементів: мотивації, мети, змісту, методів, форм та кінцевого результату.

Основними принципами функціонування представленої моделі нами визначені такі:

1. *Принцип особистісно орієнтованого навчання*, що ґрунтується на визнанні за кожним студентом права вибору власних траєкторій розвитку, концентрації уваги на максимальному розвитку власних сил й відповіді на головні запитання: «Чого я досяг, які маю результати і якими зусиллями це досягнуто?».

2. *Принцип контекстного навчання*, який забезпечує особистісне включення майбутніх магістрів початкової освіти в навчальну прогностичну діяльність та дає змогу наблизити зміст й процес навчання до майбутньої прогностичної діяльності.

3. *Принцип випереджуючого навчання* передбачає оволодіння в умовах навчання практичними знаннями та вміння втілити їх у практику, сформуванню у педагога впевненість у своїх силах, забезпечити високий рівень результатів у майбутній діяльності.

4. *Принцип інноваційного навчання на засадах інформаційно-комунікаційних технологій*. Принцип спрямовується на використання у навчальному процесі ІКТ з метою раціонального й інтенсивного процесу формування прогностичної компетентності.

**На змістово-технологічному етапі** дослідження визначено педагогічні умови, організаційні форми, методи, засоби та компоненти сформованості прогностичної компетентності майбутніх магістрів початкової освіти.

Педагогічними умовами вважають обставини, що сприяють розвитку чи гальмуванню навчально-виховного процесу, їх визначають як комплекс засобів, наявних у навчального закладу для ефективного здійснення навчально-виховного процесу.

На думку О. Бражнич, педагогічні умови є сукупністю об'єктивних можливостей змісту, методів, організаційних форм і матеріальних можливостей здійснення педагогічного процесу, що забезпечує успішне досягнення поставленої мети [4].

О. Пехота педагогічні умови розглядає також як категорію, що визначається як система певних форм, методів, матеріальних умов, реальних ситуацій, які об'єктивно склалися чи суб'єктивно створені, необхідних для досягнення конкретної педагогічної мети [13].

Таким чином, якщо певна умова є причиною певного ефекту, то вияв цього ефекту залежить не лише від усвідомлення нами цієї умови (її визначення), а від її наявності, існування, реалізації. Відтак перед педагогом постає завдання не лише визначити, але й створити, реалізувати певні умови для досягнення запланованого ефекту.

Аналіз підходів до визначення понять «умови», «педагогічні умови» дає змогу конкретизувати поняття педагогічні умови формування прогностичної компетентності майбутніх магістрів початкової освіти – проблеми нашого дослідження.

Під педагогічними умовами формування прогностичної компетентності майбутніх магістрів початкової освіти розуміється результат цілеспрямованого відбору, конструювання та застосування елементів змісту, технологій (методів), а також організаційних форм навчання для досягнення цілей дослідження.

Реалізація педагогічних умов формування прогностичної компетентності майбутніх магістрів початкової освіти має на меті забезпечити процес оволодіння основними методами прогнозування, що дає змогу здійснювати аналіз, моделювання, проектування та конструювання навчально-виховного процесу.

Важливими умовами плідної реалізації експериментальної моделі формування прогностичної компетентності майбутніх магістрів початкової освіти вважаємо:

- формування мотиваційно-ціннісного ставлення до майбутньої прогностичної діяльності;
- детермінацію розуміння існуючої залежності між рівнем прогностичної компетентності та рівнем загальної професійної компетентності майбутніх магістрів початкової освіти через впровадження спецкурсу «Прогностична діяльність в системі менеджменту початкової освіти»;
- створення інноваційного інформаційно-комунікаційного освітнього середовища;

- інтеграцію спецкурсу «Прогностична діяльність в системі менеджменту початкової освіти», виробничої, переддипломної практик.

Визначені нами взаємопов'язані педагогічні умови покликані забезпечити якісну організацію процесу формування прогностичної компетентності майбутніх магістрів початкового навчання

Слід зазначити, що нині важко забезпечити ефективність процесу підготовки фахівця лише на засадах традиційних педагогічних технологій, адже професійна підготовка в умовах репродуктивної діяльності формує у майбутнього фахівця інертний тип мислення позбавлений допитливості та творчої активності. У майбутнього фахівця не формується самостійне, творче мислення, він не здатний вийти за межі ситуації, знайти нестандартні рішення і взяти на себе відповідальність за їх прийняття.

Як констатує О. Співаковський, «сучасна підготовка вчителя початкових класів повинна відбуватися в науково-обґрунтованому інформаційно-комунікаційному педагогічному середовищі, під яким вони розуміють «сукупність знанієвих, технологічних ментальних сутностей, які в синхронній інтеграції забезпечують якісне оволодіння системою відповідних знань» [16, с. 402].

Тому, ефективна реалізація педагогічних умов здійснювалася завдяки спеціально створеному інформаційно-освітньому середовищу, яке представлено: *традиційними формами*: роботи (групова та індивідуальна); організації навчального процесу (аудиторні та позааудиторні) та *інноваційними формами*: дискусійний форум, чат, *формами* роботи (груповою та індивідуальною) й формами організації навчального процесу (аудиторними та позааудиторними); *методами* (технологія гіпермедійного подання інформації; технологія тематичного освітнього вебквесту (WebQuest); освітні блоги (короткостроковий тематичний блог спецкурсу, індивідуальні блоги-портфолію студентів, індивідуальний блог викладача), Wiki-технологія, комп'ютерне тестування) та *засобами* (World Wide Web, Google, Wikipedia, Microsoft Power Point Online, інтернет-бібліотеки, YouTube, e-mail, Skype, WordPress), що між собою взаємопов'язані.

Створене інформаційно-освітнє середовище є підґрунтям для опанування майбутніми магістрами початкової освіти розробленого нами спецкурсу «Прогностична діяльність в системі менеджменту початкової освіти» який орієнтовано на вимоги ринку освітніх послуг щодо прогностичних аспектів професіоналізму майбутніх магістрів початкової освіти.

У зв'язку з чим, мета спецкурсу «Прогностична діяльність в системі менеджменту початкової освіти» полягає у цілеспрямованому формуванні у майбутніх магістрів початкової освіти прогностичної компетентності шляхом оволодіння процесуальними основами педагогічного прогнозування та набуттям практичних навичок його розробки та впровадження.

Мета вивчення спецкурсу конкретизується в наступних завданнях: формування цілісних, системних уявлень в галузі педагогічного прогнозування; освоєння сучасних підходів щодо проектування, моделювання і конструювання педагогічної діяльності; оволодіння інструментарієм педагогічного прогнозування; розвиток прогностичного мислення.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні *знати*:

- технологічні особливості прогнозування в освіті, його місці в структурі діяльності магістра початкової освіти, ознаки, види, підстави освітнього прогнозу;
- сутність педагогічного прогнозування, його відмінність від передбачення; категоріальний апарат прогнозування сутність та структуру прогностичної компетентності; типологію прогнозів;
- методи та види прогнозування у педагогічній діяльності;
- технологію процесу побудови прогнозу ефективності навчального процесу; основні етапи прогнозування;
- форми прогнозування у педагогічній діяльності: цілепокладання, проектування, планування, проектування;

*вміти*:

- використовувати алгоритм педагогічного прогнозування;
- визначати і формулювати цілі і завдання прогнозу, що розроблюється;
- застосовувати методи прогнозування у педагогічній діяльності;
- уявляти процес можливого розвитку педагогічного явища;
- аналізувати прогнозний фон;
- здійснювати верифікацію та коригування прогнозів;
- здійснювати прогнозування ефективності навчального процесу шляхом здійснення цілепокладання, проектування, планування, проектування.

В основі змістовної складової спецкурсу «Прогностична діяльність в системі менеджменту початкової освіти» лежить модульний принцип.

Згідно з цим принципом до навчального курсу включено два змістовних модулі, а саме: I модуль «Концептуальні засади педагогічного прогнозування», II модуль «Технологія прогнозування педагогічних об'єктів, процесів та явищ».

Слід зазначити, що змістова складова спецкурсу відображає вимоги до розвитку прогностичної компетентності з урахуванням управлінської сфери діяльності менеджера освіти. Використання різного типу професійних ситуацій, ситуаційно-рольових ігор орієнтовано на розвиток усіх компонентів прогностичної компетентності.

**На оцінно-результативному етапі дослідження** виокремлено компоненти, критерії, показники та рівні сформованості прогностичної компетентності, а також кінцевий результат.

Беручи до уваги результати досліджень учених (Н. Булдакової, Н. Давкуш, О. Кабанскої, М. Севастюк, Т. Шеховцової та ін.) нами визначено такі структурні компоненти прогностичної компетентності майбутніх магістрів початкової освіти: мотиваційно-ціннісний, змістовний, технологічний і особистісний.

*Мотиваційно-ціннісний компонент* містить інтереси, потреби та мотиви до здійснення прогнозування у професійній діяльності, передбачає усвідомлення його значення та базується на внутрішній вмотивованості майбутніми магістрами у необхідності постійного застосування прогнозування у професійній діяльності з метою підвищення результативності навчального процесу.

Мотиваційний-ціннісний компонент об'єднує мотиви, мету, потреби в удосконаленні, самовихованні, саморозвитку, ціннісні установки актуалізації в професійній діяльності.

Показниками мотиваційно-ціннісного компонента прогностичної компетентності виокремлено ставлення до майбутньої прогностичної діяльності, прагнення якомога краще оволодіти знаннями та вміннями з педагогічного прогнозування в процесі самостійної підготовки.

*Змістовий компонент* є базовим, суть його полягає в тому, що майбутні магістри початкової освіти повинні оволодіти спеціальними знаннями з педагогічного прогнозування. Особлива увага приділяється вивченню базових понять прогностики, осмисленню сутності і змісту прогнозування у педагогічній діяльності, знання методів, видів, типів прогнозів та отримання уявлення про технологію побудови педагогічних прогнозів підвищення результативності навчального процесу.

Показниками змістового компонента визначено об'єм та якість знань з педагогічного прогнозування.

*Технологічний компонент* передбачає практичну здатність успішної реалізації прогностичної компетентності в процесі професійної педагогічної діяльності; відображається в наявності практичного досвіду здійснення педагогічного прогнозування, що також досягається в процесі виробничої, переддипломної практик.

Тому в процесі формування прогностичної компетентності майбутніх магістрів початкової освіти набуває важливого значення не тільки надання необхідних знань, але й формування в них прогностичних умінь і навичок.

Показниками технологічного компонента є сукупність прогностичних вмінь: здійснювати збір діагностичної інформації; встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; визначати кінцеву прогнозовану мету; здійснювати відбір засобів та пошук шляхів

досягнення прогнозованої мети; здійснювати конструювання моделі та управляти процесом її реалізації; виконувати перевірку, аналіз та коригування правильності розробленої моделі.

*Результативний компонент* характеризується усвідомленням майбутніх магістрів початкової освіти себе як фахівців, здійснення професійної самооцінки, здатністю до саморозвитку та самоосвіти тощо. Зазначений компонент представлений такими особистісними та професійно важливими характеристиками, як: уважність, активність, самостійність, ініціативність, креативність, гнучкість мислення.

До показників цього компонента віднесено прояв сформованих прогностичних знань, умінь і навичок у професійній педагогічній діяльності, здатність до самоаналізу, прагнення до самовдосконалення; оцінювання власної прогностичної діяльності.

Вимір кожного компонента, у свою чергу потребує встановлення відповідних критеріїв оцінювання сформованості прогностичної компетентності у майбутніх магістрів початкової освіти.

Як відомо, «критерій» (від грецького *kriterion* – засіб для суджень) це ознака, на підставі якої відбувається оцінка, визначення або класифікація будь-якого явища (за З. Курлянд) [11].

В «Енциклопедії освіти» «критерії якості педагогічної діяльності» трактуються як «ознаки, за якими визначається ступінь відповідності педагогічної діяльності встановленим цілям, стандартам, нормам» [1, с. 434].

У «Національному освітньому глосарії: вища освіта» поняття «критерії оцінювання» (*Assessment criteria*), стосовно оцінювання виконання освітніх/дидактичних вимог, трактується як «описи того, що і на якому рівні має бути зроблено для демонстрації результатів навчання» [10, с. 34].

Критерії мають відповідати таким вимогам: бути об'єктивними, містити найбільш суттєві моменти явища, що досліджується, охоплювати типові сторони явища, формулюватися ясно, коротко, точно, вимірювати саме те, що має перевірити дослідник. Також слід зазначити, що кожен критерій проявляється в певних показниках, які відображають його особливості [7, с. 74].

Отже, критеріями прогностичної компетентності є такі її характерні ознаки, на основі яких відбувається оцінка рівня її сформованості.

Нами було визначено такі критерії: мотиваційно-ціннісний, когнітивний, операційно-діяльнісний, рефлексивний. До кожного з критеріїв виокремлено відповідні показники.

На основі зазначених критеріїв було визначено три рівні сформованості прогностичної компетентності: просунутий, достатній та базовий. Докладну характеристику критеріїв та рівнів представлено у таблиці 1.

Таблиця 1.

*Критерії та рівні сформованості прогностичної компетентності майбутніх магістрів початкової освіти*

Критерій	Рівні		
	Базовий	Достатній	Просунутий
1	2	3	4
<b>Мотиваційно-ціннісний</b>	Немає чіткого усвідомлення потреби в розвитку знань, умінь, та навичок. Недостатня зацікавленість до освоєння досвіду прогностичної роботи. Особистісна значимість прогностичної діяльності недооцінюється та переважають мотиви обов'язковості.	Спостерігається стійка мотивація та достатньо розвинуто зацікавленість до педагогічного прогнозування. Відбувається усвідомлення значущості прогнозування у педагогічній діяльності.	Прогностична діяльність є внутрішньою потребою майбутніх магістрів початкової освіти та носить дійовий характер. Найвні стійкі позитивні установи до педагогічного прогнозування.



1	2	3	4
<b>Когнітивний</b>	Задовільні знання педагогічного прогнозування. Несистематизовані знання про методи, типи, види, форми прогнозування.	Наявні міцні знання навчального матеріалу, уміле застосування теоретичних знань під час розв'язування практичних завдань.	Наявність повного об'єму знань про педагогічне прогнозування. Спостерігається самостійне поповнення знань. Чіткі і послідовні відповіді на поставлені питання.
<b>Операційно-діяльнісний</b>	Наявні елементарні уявлення дій (етапів) технології процесу побудови прогнозу ефективності навчального процесу. Спостерігаються утруднення у послідовному виконанні технології процесу побудови прогнозу ефективності навчального процесу. Виконання завдань носить відтворюючий характер. Виконуються основні необхідні операції послідовність яких доцільна, однак самі дії недостатньо усвідомлені і самостійні.	Прогностичні вміння сформовані та проявляються на достатньому рівні. Демонструється усвідомлене самостійне виконання необхідних етапів технології процесу побудови прогнозу ефективності навчального процесу, але не в повному обсязі, більшість дій виконується правильно, послідовність яких логічна та доцільна.	Дії, які входять у склад прогностичних вмінь проявляються свідомо, повно та послідовно на всіх стадіях прогнозування. Спостерігається впевнена реалізація технології процесу побудови прогнозу ефективності навчального процесу у власній професійній педагогічній діяльності
<b>Рефлексивний</b>	Нестійкість самооцінки, середня здатність до самоаналізу власної прогностичної діяльності	Під час виконання прогностичних завдань проявляється здатність до самоаналізу, прагнення до самовдосконалення; виявляється здатність робити підсумки виконаної роботи, виявляти помилки та здійснювати її коригування	Під час виконання прогностичних завдань проявляється здатність до самоаналізу, прагнення до самовдосконалення; відбувається постійне оцінювання власної прогностичної діяльності

Результатом реалізації зазначеної моделі є отримання сформованої прогностичної компетентності майбутніх магістрів початкової освіти.

**Висновки і перспективи подальших досліджень.** Розроблена модель формування прогностичної компетентності майбутніх магістрів початкової освіти за своєю структурою та системою взаємозв'язків має на меті забезпечення оптимізації навчального процесу щодо їхньої підготовки на засадах ІКТ технологій. Ефективності реалізації моделі сприяє застосування комплексу педагогічних умов з необхідною сукупністю змістового наповнення, форм, методів та засобів ІКТ технологій, спрямованих на досягнення відповідних рівнів сформованості прогностичної компетентності.

**Перспективним напрямком подальших наукових досліджень** є кількісний та якісний аналіз результатів формування прогностичної компетентності майбутніх магістрів початкової освіти засобами ІКТ технологій.

### **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**

1. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; головний ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

2. Бережнова Е. В. Основы учебно-исследовательской деятельности студентов: учеб. для студ. сред. пед. учеб. заведений / Е.В. Бережнова, В.В. Краевский. – М.: Издательский центр «Академия», 2005. – 128 с.
3. Боярчук Н. Модель формування професійної компетентності майбутніх економістів / Н. Боярчук // Педагогічні науки. – 2013. – № 1 (57). – С. 85-95.
4. Бражнич О. Г. Педагогічні умови диференційованого навчання учнів загальноосвітньої школи: дис. канд. пед. наук / О. Г. Бражнич. – Кривий Ріг, 2001. – 238 с.
5. Васюк О. В. Формування професійної спрямованості майбутніх соціальних педагогів : монографія / О. В. Васюк. – К. – Ніжин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2014. – 336 с.
6. Вітвицька С. С. Практикум з педагогіки вищої школи: [навчальний посібник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури] / С. С. Вітвицька. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 396 с.
7. Галіцан О. А. Формування педагогічної фасилітації майбутніх учителів у процесі навчання у вищому навчальному закладі [Текст] : 13.00.04 : захищена 10.06.10 : дис. ... канд. пед. наук : утв. 05.05.10 / Ольга Анатоліївна Галіцан ; ДЗ «Південноукраїнський нац. пед. ун-т імені К. Д. Ушинського» . – О., 2010 . – 278 с.
8. Гомеля Н. С. Методологічні засади особистісного підходу в освіті / Н. С. Гомеля // Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи. □ 2014. – Вип. 1. – С. 27-33. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/OD\\_2014\\_1\\_6.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/OD_2014_1_6.pdf)
9. Горобец С. Н. Использование компьютерно ориентированных технологий обучения в высшей школе // Сб. докл. междунар. интернет-конф. «Информационно-технологическое обеспечение образовательного процесса современного университета». – 1-30 ноября. – 2013. – Минск: Изд-во БГУ. – С. 44–56.
10. Кремень В. Г. Категорії «простір» і «середовище»: особливості модельного подання та освітнього застосування / В. Г. Кремень, В. Ю. Биков // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія : Щоквартальний науково-практичний журнал. – Харків: НТУ «ХП», 2013. – № 2. – 150 с.
11. Курлянд З. Н. Професійна усталеність вчителя – основа його педагогічної майстерності. – Одеса, 1995. – 160 с.
12. Кушнер Ю. З. Методология и методы педагогического исследования : учебно-методическое пособие / Ю. З. Кушнер. – Могилев : МГУ им. А.А. Кулешова, 2001. – 66 с.
13. Максимюк С.П. Педагогіка : Навчальний посібник / С.П. Максимюк. – К.: Кондор, 2005.– 667 с.
14. Пехота О. М. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: Навч.посіб./ О.М. Пехота та ін. – К.: Вид-во А.С.К., 2003. – 240 с.
15. Про Державну національну програму «Освіта» («Україна ХХІ століття») [Електронний ресурс] : постанова КМУ від 03.10.93 № 896 // Офіційний веб-сайт Верховної ради України. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>
16. Співаковський О. До оцінювання взаємодії у моделі «Викладач – студент – середовище» / О. Співаковський, Л. Петухова, Н. Воропай // Наука і освіта. – 2011. – № 4/С. – С. 401–405.
17. Юдин Э.Г. Системный подход и принцип деятельности / Э.Г.Юдин. – М.: Наука, 1978.

Стаття надійшла до редакції 05.11.2015

**Anastasia Kinesheva**

**South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky, Odesa, Ukraine**

### **INFORMATION TECHNOLOGIES AS COMPONENT OF FUNCTIONAL AND SUBSTANTIAL MODEL OF FORMATION PREDICTIVECOMPETENCE OF FUTURE MASTERS OF PRIMARY EDUCATION**

Considerd the structure and the maintenance of the model of formation of predictive competence of future masters of primary education by means of information technologies.Revealed the purposes, the main methodological approaches and the principles to the organization of this process. The effectiveness of this model provided by the system of pedagogical conditions: formation of motivational-value treatment to future predictive activity; determination of

understanding the existing dependence between the level of predictive competence and level of the general professional competence of future masters of primary education through introduction of a special course «Predictive activity in system of management of primary education»; innovative information and communication the educational environment; integration of a special course «Predictive activity in system of management of primary education», production, pre-graduation practices. The realization of the specified pedagogical conditions is planning to enable due to specially created information and education environment, presented by innovative forms, methods and means which are relative.

Defined the following structural components (motivational-value, pregnant, technological and personal), criteria (motivational-value, cognitive, operational-activity, reflexive), the indicators and levels (advanced, sufficient and basic) formation of predictive competence of future masters of primary education. The educational process constructed on the basis of this model allows to reach desirable result: to create predictive competence at future masters of primary education.

**Keywords:** model, pedagogical conditions, the predictive competence, master of primary education, information technologies.

**Кинешева А.Ю.**

**Южноукраинский педагогический университет им. К.Д. Ушинского, Одесса, Украина**

### **ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ ФУНКЦИОНАЛЬНО-СОДЕРЖАТЕЛЬНОЙ МОДЕЛИ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОГНОСТИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ МАГИСТРОВ НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ**

Рассмотрена структура и содержание модели формирования прогностической компетентности будущих магистров начального образования средствами информационных технологий. Освещены цели, основные методологические подходы и принципы к организации этого процесса. Эффективность представленной модели обеспечивается системой педагогических условий, а именно: формированием мотивационно-ценностного отношения к будущей прогностической деятельности; детерминации понимания существующей зависимости между уровнем прогностической компетентности и уровнем общей профессиональной компетентности будущих магистров начального образования через внедрение спецкурса «Прогностическая деятельность в системе менеджмента начального образования»; созданием инновационной информационно-коммуникационной образовательной среды; интеграцией спецкурса «Прогностическая деятельность в системе менеджмента начального образования», производственной, преддипломной практик. Реализацию указанных педагогических условий планируется осуществлять благодаря специально созданной информационно-образовательной среды, представленной инновационными формами, методами и средствами, которые между собой взаимосвязаны.

Определены следующие структурные компоненты (мотивационно-ценностный, содержательный, технологический и личностный), критерии (мотивационно-ценностный, когнитивный, операционно-деятельностный, рефлексивный), показатели и уровни (продвинутой, достаточный и базовый) сформированности прогностической компетентности будущих магистров начального образования. Образовательный процесс, построенный на основе данной модели, позволяет достичь желаемого результата: сформировать у будущих магистров начального образования прогностическую компетентность.

**Ключевые слова:** модель, педагогические условия, прогностическая компетентность, магистры начального образования, информационные технологии.